

Патологія

Том 16, № 3(47), вересень – грудень 2019 р.

Редакційна колегія

Головний редактор – проф. В.О. Туманський
Заст. гол. редактора – проф. А.В. Абрамов
Відповідальний секретар – проф. С.І. Тертишний

чл.-кор. РАМН, проф. Н.М. Анічков (Санкт-Петербург, РФ)
д.м.н. С.І. Воротинцев (Запоріжжя)
проф. О.В. Ганчева (Запоріжжя)
проф. С.Г. Гичка (Київ)
проф. А.І. Гоженко (Одеса)
проф. О.А. Григор'єва (Запоріжжя)
проф. І.С. Давиденко (Чернівці)
проф. О.О. Дядик (Київ)
проф. М. Єлень (Вроцлав, Польща)
проф. С. М. Завгородній (Запоріжжя)
чл.-кор. НАМН України, проф. Т.Д. Задорожна (Київ)
проф. К.Д. Захаровскі (Франкфурт, ФРН)
академік НАМН, чл.-кор. НАН України, проф. Д.Д. Зербіно (Львів)
чл.-кор. РАМН, проф. Л.В. Кактурський (Москва, РФ)
проф. О.М. Камишний (Запоріжжя)
проф. С.М. Киселев (Запоріжжя)
проф. А.В. Клименко (Запоріжжя)
проф. М.Ю. Колесник (Запоріжжя)
проф. Д. Контогеоргос (Афіни, Греція)
проф. Г.О. Леженко (Запоріжжя)
проф. Н.С. Михайловська (Запоріжжя)
проф. М.К. Недзьведь (Мінськ, Республіка Білорусь)
проф. С.В. Петров (Казань, РФ)
проф. Ю.О. Поспішіль (Львів)
академік НАМН, чл.-кор. НАН України, проф. О.Г. Резніков (Київ)
проф. Д.Г. Рекалов (Запоріжжя)
проф. О.С. Решетнікова (Калінінград, РФ)
академік НАМН, чл.-кор. НАН України, проф. А.М. Романенко (Київ)
проф. А.М. Романюк (Суми)
чл.-кор. НАН України, проф. Г.Г. Скібо (Київ)
проф. І.В. Сорокіна (Харків)
проф. В.О. Шаврін (Запоріжжя)
проф. І.С. Шпонька (Дніпро)

Editorial Board

Editor-in-Chief – V.O. Tumanskiy
Deputy Editor-in-Chief – A.V. Abramov
Executive secretary – S.I. Tertshnyi
N.M. Anichkov (St. Petersburg, RF)
I.S. Davydenko (Chernivtsi, Ukraine)
O.O. Dyadyk (Kyiv, Ukraine)
A.I. Gozhenko (Odesa, Ukraine)
S.H. Gychka (Kyiv, Ukraine)
O.V. Hancheva (Zaporizhzhia, Ukraine)
O.A. Hryhorieva (Zaporizhzhia, Ukraine)
M. Jeleń (Wroclaw, Poland)
L.V. Kakturskiy (Moscow, RF)
O.M. Kamyshnyi (Zaporizhzhia, Ukraine)
S.M. Kyselov (Zaporizhzhia, Ukraine)
A.V. Klymenko (Zaporizhzhia, Ukraine)
M. Yu. Kolesnyk (Zaporizhzhia, Ukraine)
G. Kontogeorgos (Athens, Greece)
G.O. Lezhenko (Zaporizhzhia, Ukraine)
N.S. Mykhailovska (Zaporizhzhia, Ukraine)
M.K. Nedzved (Minsk, Belarus)
S.V. Petrov (Kazan, RF)
Yu.O. Pospishil (Lviv, Ukraine)
M.D. Rekalov (Zaporizhzhia, Ukraine)
I.S. Reshetnikova (Kaliningrad, RF)
O.H. Reznikov (Kyiv, Ukraine)
A.M. Romanenko (Kyiv, Ukraine)
A.M. Romaniuk (Sumy, Ukraine)
V.O. Shavrin (Zaporizhzhia, Ukraine)
I.S. Shponka (Dnipro, Ukraine)
H.H. Skibo (Kyiv, Ukraine)
I.V. Sorokina (Kharkiv, Ukraine)
S.I. Vorotyntsev (Zaporizhzhia, Ukraine)
K.D. Zacharowski (Frankfurt, Germany)
T.D. Zadorozhna (Kyiv, Ukraine)
S.M. Zavhorodniy (Zaporizhzhia, Ukraine)
D.D. Zerbino (Lviv, Ukraine)

Науково-практичний медичний журнал Запорізького державного медичного університету

Заснований у жовтні 2004 р.
Виходить один раз на 4 місяці.
Свідоцтво про реєстрацію
КВ № 20604-10404
від 27.02.2014 р.
Передплатний індекс – 95911.

Атестований

як наукове фахове видання України категорії «А», в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт у галузі медичних наук, спеціальності 221, 222, 224, 228 (наказ Міністерства освіти і науки України № 1301 від 15.10.2019 р.)

Журнал включений до WEB OF SCIENCE™

та інші міжнародні наукометричні бази даних. Статті, що надходять до журналу, рецензуються за процедурою Double-blind.

Ліцензія Creative Commons

Рекомендовано до друку

Вченою радою ЗДМУ
протокол № 5 від 17.12.2019 р.
Підписано до друку
18.12.2019 р.

Редакція:

Начальник редакційно-видавничого відділу
В.М. Миклашевський
Літературний редактор
О.С. Савеленко
Технічний редактор
Ю.В. Полупан

Адреса редакції і видавця:

69035, Україна,
м. Запоріжжя,
пр. Маяковського, 26, ЗДМУ,
e-mail: med.jur@zsmu.zp.ua
http://pat.zsmu.edu.ua

Віддруковано

у друкарні ТОВ «Х-ПРЕСС»
69068, м. Запоріжжя,
вул. Кругова, 165/18,
тел. (061) 220-42-29.
Свідоцтво
про державну реєстрацію
АОО №198468 від 01.07.1999 р.
Формат 60x841/8.
© Папір крейдяний, безкислотний,
Умов. друк. арк. 6.
Тираж 200 прим. Зам. № 12/19.

Pathologia

Volume 16 No. 3 September – December 2019

Scientific Medical Journal. Established in October 2004
Zaporizhzhia State Medical University

Submit papers are peer-reviewed

Maiakovskiy Avenue, 26,
Zaporizhzhia, 69035,
UKRAINE
e-mail: med.jur@zsmu.zp.ua
http://pat.zsmu.edu.ua

Оригінальні дослідження

Колесник Ю. М., Ісаченко М. І., Мельнікова О. В.

Особливості системи оксиду азоту в міокарді лівого шлуночка щурів з експериментальною переривчастою гіпоксією різної тривалості

Курята О. В., Семенов В. В.

Ремоделювання міокарда та жорсткість артерій залежно від рівня альдостерону в пацієнтів із хронічною хворобою нирок та артеріальною гіпертензією

Грушка Н. Г., Кондрацька О. А., Павлович С. І., Пількевич Н. О., Янчій Р. І.

Інгібування полі(АДФ-рибозо)полімерази сприяє зменшенню оксидативного стресу в печінці мишей за умов експериментальної ендотоксемії

Левіч А. В., Скороходова Н. О., Живиця Д. Г., Просветов Ю. В.

Стан тиол-дисульфідної системи щурів з енцефалопатією, що зумовлена впливом протитуберкульозних препаратів

Шаменко В. О., Каджарян Є. В., Абрамов А. В.

Нейроендокринна реакція дрібноклітинних нейронів паравентрикулярного ядра гіпоталамуса при переривчастій дії гіпобаричної гіпоксії

Рябокоть Ю. Ю., Білокобила С. О., Рябокоть О. В.

Клінічна характеристика ускладнень кору в дорослих у взаємозв'язку зі змінами функціонального стану вегетативної нервової системи

Абрамова Н. О., Пашковська Н. В.

Особливості вуглеводного обміну в пацієнтів із метаболічним синдромом залежно від С/Т поліморфізму гена DIO 1

Абрамова Т. В., Іваненко Т. В., Мельнікова О. В.

Особливості синтезу білків Bcl2 і p53 в панкреатичних острівцях нормотензивних і гіпертензивних щурів зі стрептозотозин-індукованим діабетом

Кузык Ю. І.

Особливості патоморфологічної структури атеросклеротичних бляшок при каротидному атеросклерозі

Фуштей І. М., Ткаченко О. В., Подсевахіна С. Л., Паламарчук О. І.

Субклінічні ознаки атеросклеротичного ремоделювання судин артеріального русла у хворих на ревматоїдний артрит

Дейніченко О. В., Круть Ю. Я.

Фактори ангиогенезу та плацентарні гормони у вагітних з артеріальною гіпертензією

Хоменко І. П., Король С. О., Кожокару А. А., Матвійчук Б. В., Січінава Р. М.

Функціональний стан серцево-судинної системи в поранених з ушкодженнями кінцівок на рівнях медичного забезпечення за даними тетраполярої реографії

Гайдаш Д. І., Гайдаш І. С., Бондарь О. О., Євтушенко Ю. О., Гайдаш О. І.

Активність матриксних металопротеїназ та їхніх тканинних інгібіторів у сироватці крові при хронічному гранулювальному періодонтиті

Original research

308 Kolesnyk Yu. M., Isachenko M. I., Melnikova O. V.

The features of the nitric oxide system in the left ventricle myocardium in the rats with experimental intermittent hypoxia of different duration

315 Kuryata O. V., Semenov V. V.

Myocardial remodeling and arterial stiffness depending on aldosterone level in patients with chronic kidney disease and arterial hypertension

323 Hrushka N. H., Pavlovych S. I., Kondratska O. A., Pilkevych N. O., Yanchii R. I.

Inhibition of poly(ADP-ribose)polymerase contributes to the reduction of oxidative stress in murine liver under the conditions of experimental endotoxemia

328 Levich A. V., Skorokhodova N. O., Zhyvytsia D. H., Prosvietov Yu. V.

Investigation of the thiol-disulfide system state of rats with encephalopathy caused by the effect of antituberculous drugs

334 Shamenko V. O., Kadzharian Ye. V., Abramov A. V.

Intermittent hypobaric hypoxia and neuroendocrine reaction of the parvocellular neurons of the paraventricular hypothalamic nucleus

339 Riabokon Yu. Yu., Bilokobyla S. O., Riabokon O. V.

Clinical description of measles complications in adults in connection with changes in the functional state of the autonomic nervous system

345 Abramova N. O., Pashkovska N. V.

Peculiarities of carbohydrate metabolism in patients with metabolic syndrome depending on C/T polymorphism in the DIO 1 gene

350 Abramova T. V., Ivanenko T. V., Melnykova O. V.

Features of Bcl2 and p53 proteins synthesis in pancreatic islets of normotensive and hypertensive rats with streptozotocin-induced diabetes

355 Kuzyk Yu. I.

Features of the pathomorphological structure of the atherosclerotic plaques of carotid atherosclerosis

362 Fushtei I. M., Tkachenko O. V., Podsevakhina S. L., Palamarchuk O. I.

Subclinical features of atherosclerotic remodeling of arteries in patients with rheumatoid arthritis

368 Deinichenko O. V., Krut Yu. Ya.

Factors of angiogenesis and placental hormones in pregnant women with arterial hypertension

373 Khomenko I. P., Korol S. O., Kozhokaru A. A., Matviichuk B. V., Sichinava R. M.

Functional status of the cardiovascular system in the wounded with limb injuries at the levels of health care according to tetrapolar rheography

381 Haidash D. I., Haidash I. S., Bondar O. O., Yevtushenko Yu. O., Haidash O. I.

Activity of matrix metalloproteinases and their tissue inhibitors in serum in chronic granulating periodontitis

Оригінальні дослідження

Крайдашенко О. В., Тягла О. С.

Клінічна ефективність екзогенного L-аргініну у хворих на гіпертонічну хворобу на тлі хронічного обструктивного захворювання легень

Троян В. І., Сінайко І. О., Лобова О. В., Костровський О. М.

Частота метастазування у сторожовий лімфовузол і його предиктори у хворих на рак гортані T₁₋₂N₀M₀

Шумна Т. Є., Недельська С. М., Федосєєва О. С.

Дослідження асоціації розподілу генотипів поліморфізму C/A гена колагену COL1A1_1 (rs1107946) із показниками функції зовнішнього дихання в дітей із бронхіальною астмою

Огляди

Ащеулова Т. В., Компанієць К. М., Герасимчук Н. М.

Надмолекулярний комплекс сакубітріл/валсартан – перший представник нового класу препаратів для лікування хронічної серцевої недостатності

Тереметський В. І., Матвійчук А. В., Музичук О. М., Щербаківський М. Г., Одерій О. В.

Особливості правової охорони медичних винаходів: сучасність і перспективи

Клінічний випадок

Разнатовська О. М., Федорець А. В., Фурик О. О., Макуріна Г. І., Грекова Т. А., Ромащенко В. В.

Клінічний випадок поєданого перебігу туберкульозу з широкою лікарською стійкістю з ВІЛ-інфекцією та третинним сифілісом

Original research

387 Kraidashenko O. V., Tiahla O. S.

Clinical efficiency of exogenous L-arginine in patients with essential hypertension against the background of chronic obstructive pulmonary disease

395 Troian V. I., Sinaiko I. O., Lobova O. V., Kostrovskiy O. M.

Frequency of metastasis in sentinel lymph node and its predictors in patients with laryngeal cancer T₁₋₂N₀M₀

401 Shumna T. Ye., Nedelska S. M., Fedosieieva O. S.

Study of the association of distribution pattern of genotypes of C/A polymorphism of COL1A1_1 collagen gene (RS1107946) with indicators of external breathing in children with bronchial asthma

Review

408 Ashcheulova T. V., Kompaniets K. M., Herasymchuk N. M.

Supramolecular complex sacubitril/valsartan – the first representative of a new class of drugs for the treatment of chronic heart failure

417 Teremetskyi V. I., Matviichuk A. V., Muzychuk O. M., Shcherbakovskiy M. H., Oderii O. V.

Features of legal protection of medical inventions: present and future

Case report

424 Raznatovska O. M., Fedorets A. V., Furyk O. O., Makurina H. I., Hreкова T. O., Romashchenko V. V.

Clinical course of extensively drug-resistant tuberculosis with HIV infection and tertiary syphilis: a case report

Міжнародна індексація журналу / Indexing

Web of Science: <http://science.thomsonreuters.com/cgi-bin/jmlst/jlresults.cgi?PC=MASTER&ISSN=2306-8027>

Ulrich's Periodicals Directory (США)

WorldCat (США): http://www.worldcat.org/title/patohiia/oclc/260006269&referer=brief_results

The National Library of Medicine (США): http://locatorplus.gov/cgi-bin/Pwebrecon.cgi?v1=1&ti=1,1&SearchArg=Pathologia&Search_Code=JALL&L=None&CNT=25&PID=gATyrKW75IFCFItXUc1ajaR9n&SEQ=20141105025042&SID=3

The National Center for Biotechnology Information: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/nlmcatalog/101470944>

WORLDWIDE ELIBRARY(США): <http://www.sciary.com/journal-scientific-patology-article-77962>

getCITED (США): <http://www.getcited.org/pub/103524559>

BASE (Bielefeld Academic Search Engine) (ФРН): <http://www.base-search.net/Search/Results?lookfor=%D0%9F%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F&type=all&oaboost=1&ling=1&name=&thes=&refid=dcsdesd&newsearch=1>

JournalTOCs (Великобританія): http://www.journaltoCs.ac.uk/index.php?action=browse&subAction=pub&publisherID=2830&journalID=29710&page=1&userQueryID=&sort=&local_page=1&sortType=&sortCol=1

CiteFactor (США): http://www.citefactor.org/journal/index/10492/pathologia#.VDJGUWd_smg

Google Scholar (Академія): http://scholar.google.com.ua/scholar?q=%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB+%D0%9F%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F%2C+Pathologia&btnG=&hl=ru&as_sdt=1%2C5&as_ylo=2014&as_vis=1

Index Copernicus (Польща): <http://www.journals.indexcopernicus.com/Pathologia,p5665,3.html>

DOAJ (Великобританія): <https://doaj.org/toc/2310-1237>

Clinical course of extensively drug-resistant tuberculosis with HIV infection and tertiary syphilis: a case report

O. M. Raznatovska^{*1,A,C-F}, A. V. Fedorets^{2,A,B}, O. O. Furyk^{1,C,E,F}, H. I. Makurina^{1,E,F},
T. O. Hrekova^{1,D,F}, V. V. Romashchenko^{3,C}

¹Zaporizhzhia State Medical University, Ukraine, ²Municipal Institution "Zaporizhzhia Regional Tuberculosis Clinical Dispensary", Ukraine, ³Municipal Institution "Zaporizhzhia Regional Pathological Anatomy Bureau", Ukraine

A – research concept and design; B – collection and/or assembly of data; C – data analysis and interpretation; D – writing the article; E – critical revision of the article; F – final approval of the article

Key words:
tuberculosis,
HIV, syphilis.

Pathologia
2019; 16 (3), 424–430

DOI:
10.14739/2310-1237.
2019.3.189001

***E-mail:**
raznatovskaya@
gmail.com

Purpose. To update the literature data with the clinical features of extensively drug-resistant tuberculosis (XDR-TB), HIV and tertiary syphilis co-infection course based on an example from own clinical experience.

Materials and methods. A case report of XDR-TB with HIV and tertiary syphilis co-infection course was described based on our own clinical experience.

Results. The presented clinical case confirms the partial literature data as we did not find such a combined course of XDR-TB with HIV infection and tertiary syphilis in the literature available. So, XDR-TB developed in the patient due to late diagnosed and untreated HIV infection. Neurosyphilis praecox developed secondary to Lues latens ignorata. Early diagnosis of tertiary syphilis was problematic owing to considerable similarity of XDR-TB and HIV infection clinical manifestations. The CD4+ T-lymphocyte count was 16 cells (with a viral load of 3483783 RNA copies/ml) indicating a pronounced immune system inhibition in the patient, causing progressive multiple organ failure, HIV-associated diseases (nephropathy, encephalopathy, cardiomyopathy) and visceral tertiary syphilis (the kidney and brain). Despite multimodal therapy (antimycobacterial, antiretroviral, symptomatic and pathogenetic therapy, treatment of syphilis), the patient died after 4 months of inpatient treatment. The immediate causes of death were wasting syndrome, mycobacteriosis, HIV infection-associated diseases manifested as mycobacterial infection and multiple diseases.

Conclusions. Taking into account the considerable similarity of clinical and histological manifestations of tuberculosis and syphilis, as well as frequent HIV-associated tuberculosis (especially CRTB), it is recommended not to neglect the continuous use of a serological panel in patients with HIV and tuberculosis co-infection with the view to timely syphilis detecting. General practitioners are encouraged to work with patients towards the timely HIV testing. Also, it should be kept in mind that timely diagnosed diseases could be treated early, that will help save lives of our patients.

Ключові слова:
туберкульоз,
ВІЛ, сифіліс.

Патологія. – 2019. –
Т. 16, № 3(47). –
С. 424–430

Клінічний випадок поєданого перебігу туберкульозу з широкою лікарською стійкістю з ВІЛ-інфекцією та третинним сифілісом

О. М. Разнатовська, А. В. Федорець, О. О. Фурик, Г. І. Макуріна, Т. А. Грекова, В. В. Ромащенко

Мета роботи – доповнення відомостей фахової літератури клінічними особливостями поєданого перебігу туберкульозу з широкою лікарською стійкістю (ШЛС-ТБ) із ВІЛ-інфекцією та третинним сифілісом на прикладі власного спостереження з практики.

Матеріали та методи. Описано клінічний випадок власного спостереження поєданого перебігу ШЛС-ТБ із ВІЛ-інфекцією та третинним сифілісом.

Результати. Наведений клінічний випадок підтверджує часткові дані наукової літератури, оскільки протягом дослідження не знайшли такого поєданого перебігу ШЛС-ТБ із ВІЛ-інфекцією та третинним сифілісом у доступних фахових джерелах. Так, у пацієнтки на тлі пізно діагностованої та нелікованої ВІЛ-інфекції виник ШЛС-ТБ. Neurosyphilis praecox розвинувся на тлі Lues latens ignoratae. Рання діагностика третинного сифілісу була складною через схожість клінічних проявів ШЛС-ТБ і ВІЛ-інфекції. Кількість CD4-лімфоцитів становила 16 клітин (при вірусному навантаженні 3483783 РНК-копій/мл), що вказувало на виражене пригнічення імунної системи у хворої та, як наслідок, стало основою для прогресування поліорганної недостатності, ВІЛ-асоційованих захворювань (нефропатії, енцефалопатії, кардіоміопатії) та третинного вісцерального сифілісу (нирок і головного мозку). Незважаючи на проведення масивної комплексної терапії (антимікобактеріальна, антиретровірусна, симптоматична та патогенетична терапії, лікування сифілісу), пацієнтка померла через 4 місяці стаціонарного лікування. Безпосередніми причинами смерті стали синдром виснаження, мікобактеріоз, захворювання, зумовлене ВІЛ-інфекцією з проявами мікобактеріальної інфекції та множинних захворювань.

Висновки. Враховуючи суттєву схожість клінічних і гістологічних проявів туберкульозу та сифілісу, а також часте приєднання туберкульозу (особливо хіміорезистентого) до ВІЛ-інфекції, у хворих на ВІЛ-інфекцію та туберкульоз рекомендовано не нехтувати постійним застосуванням комплексу серологічних досліджень для своєчасного виявлення в організмі збудника сифілісу. Рекомендацією для сімейних лікарів є робота з пацієнтами в напрямі своєчасного тестування на ВІЛ-інфекцію. Потрібно пам'ятати: своєчасно діагностовані захворювання будуть своєчасно проліковані, що дає змогу врятувати життя пацієнтів.

Клинический случай сочетанного течения туберкулеза с широкой лекарственной устойчивостью с ВИЧ-инфекцией и третичным сифилисом

Е. Н. Разнатовская, А. В. Федоренко, Е. А. Фурик, Г. И. Макурина, Т. А. Грекова, В. В. Ромашенко

Цель работы – дополнение сведений научной литературы клиническими особенностями сочетанного течения туберкулеза с широкой лекарственной устойчивостью (ШЛУ-ТБ) с ВИЧ-инфекцией и третичным сифилисом на примере собственного наблюдения из практики.

Материалы и методы. Описан клинический случай собственного наблюдения сочетанного течения ШЛУ-ТБ с ВИЧ-инфекцией и третичным сифилисом.

Результаты. Представленный клинический случай подтверждает частичные данные научной литературы, поскольку такого сочетанного течения ШЛУ-ТБ с ВИЧ-инфекцией и третичным сифилисом в доступных специализированных источниках не нашли. Так, у пациентки на фоне поздно диагностированной и нелеченной ВИЧ-инфекции развился ШЛУ-ТБ. Neurosyphilis праесох развился на фоне Lues latens ignoratae. Ранняя диагностика третичного сифилиса была сложной из-за значительного сходства клинических проявлений ШЛУ-ТБ и ВИЧ-инфекции. Количество CD4-лимфоцитов составило 16 клеток (при вирусной нагрузке 3483783 РНК-копий/мл), что указывало на выраженное угнетение иммунной системы у больной и, как следствие, стало основой для прогрессирования полиорганной недостаточности, ВИЧ-ассоциированных заболеваний (нефропатии, энцефалопатии, кардиомиопатии) и третичного висцерального сифилиса (почек и головного мозга). Несмотря на проведение массивной комплексной терапии (антимикобактериальная, антиретровирусная, симптоматическая и патогенетическая терапии, лечение сифилиса), пациентка умерла через 4 месяца стационарного лечения. Непосредственными причинами смерти стали синдром истощения, микобактериоз, заболевание, обусловленное ВИЧ-инфекцией с проявлениями микобактериальной инфекции и множественных заболеваний.

Выводы. Учитывая значительное сходство клинических и гистологических проявлений туберкулеза и сифилиса, а также частое присоединение к ВИЧ-инфекции туберкулеза (особенно химиорезистентного), у больных ВИЧ-инфекцией и туберкулезом рекомендовано не пренебрегать постоянным применением комплекса серологических исследований для своевременного обнаружения возбудителя сифилиса в организме. Рекомендацией для семейных врачей является работа с пациентами в направлении своевременного тестирования на ВИЧ-инфекцию. Надо помнить: своевременно диагностированные заболевания будут своевременно пролечены, что позволит спасти жизни пациентов.

Ключевые слова:
туберкулез,
ВИЧ, сифилис.

Патология. – 2019. –
Т. 16, № 3(47). –
С. 424–430

Today, chemoresistant tuberculosis (CRTB) is a global health concern, since its incidence is detected all over the world, but the effectiveness of treatment remains low [1]. Human immunodeficiency virus (HIV) infection / acquired immunodeficiency syndrome (AIDS) is characterized by the development of opportunistic diseases that complicate both the disease course and its treatment. Tuberculosis is the most common among such diseases. Particularly unfavorable is CRTB and HIV/AIDS co-infection.

Syphilis is a disease which can be asymptomatic and last for many years [2]. According to the literature sources [3,4], syphilis epidemiology, in the current context, is marked by an increase in the incidence of early latent syphilis and its late forms, among which neurosyphilis is prevalent.

Borisenko V. V. et al. [5] found that latent syphilis in untreated or ineffectively treated patients can cause damage to the nervous system, which is not consistent with late neurosyphilis, leapfrogging its active forms. Patients' immune system state may also contribute to syphilis pathogenesis.

All three diseases (CRTB, HIV infection /AIDS and syphilis) are very severe having a mutually reinforcing nature. Awareness of these diseases comorbidity is essential for timely and early diagnosis and thus, for a treatment course determination.

The purpose

To update the literature data with the clinical features of extensively drug-resistant tuberculosis (XDR-TB), HIV

and tertiary syphilis co-infection course based on an example from own clinical experience.

Materials and methods

A case report of XDR-TB with HIV and tertiary syphilis co-infection course was described based on our own clinical experience. A patient received inpatient treatment in the Department of Pulmonary Tuberculosis No 3 of the Clinical Site of Phthisiology and Pulmonology Department of ZSMU at the Municipal Institution "Zaporizhzhia Regional Tuberculosis Clinical Dispensary" (ZRTBCD).

Clinical case presentation

A 64-year-old woman K. was in a therapeutic department of a city hospital for 26 days. She was admitted complaining of generalized weakness, severe headache, non-productive cough, loss of appetite, weight loss (10 kg), exertional dyspnea, periodic fever over the past 2 months. She did not seek any medical assistance, only took paracetamol for fever. The patient denied a history of tuberculosis, sexually transmitted diseases, viral hepatitis and diabetes mellitus.

On admission, the patient was diagnosed with a severe general condition, temporal disorientation, but she was alert. Auscultation of the chest revealed bilateral harsh breathing, no rales. Clinical blood analysis (CBA) was as follows: hemoglobin (Hb) – 156 g/l; erythrocytes (Er) – $5,18 \times 10^{12}/l$, leukocytes (L) – $17,0 \times 10^9/l$, erythrocyte sedimentation rate (ESR) – 16 mm/h, bands (b) – 11 %, segmented neutrophils (s) – 78 %, eosinophils (e) – 0 %,

Fig. 1. Chest radiograph on admission showing circumscribed right hydrothorax.

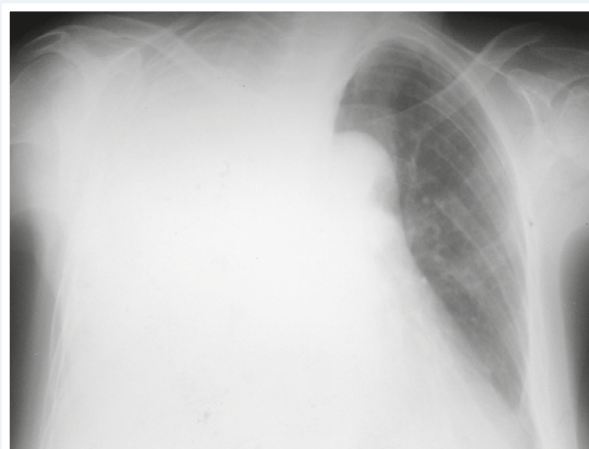

Fig. 2. Chest radiograph in 6 hours after admission showing total right hydrothorax.

lymphocytes (l) – 7 %, monocytes (m) – 4 %. She had negative MTB sputum smear. Chest radiograph showed a circumscribed right hydrothorax (Fig. 1).

However, symptoms of dyspnea seriously worsened in 6 hours and, as a result, a comparison radiograph was taken (Fig. 2). Total right hydrothorax was diagnosed.

A pleural puncture with a pleural effusion analysis showed 1100 ml of turbid yellowish fluid having a specific gravity of 1014, the Rivalta test yielded a positive result, protein level of 16.5 g/l, Er – 2/3 per field of vision (FOV), L – 20–30 per FOV, l – 87 %, single mesothelial cells. The pleural fluid samples were negative for Mycobacterium tuberculosis (MTB) and atypical cells (AC). The pleural fluid was taken on a liquid culture medium.

Exudative right-sided pleurisy, exudative phase was diagnosed.

The patient underwent complete examination when staying in the hospital:

- Electrocardiogram (ECG): sinus rhythm, adequate voltage, left electric axis deviation, left ventricular hypertrophy, incomplete left bundle-branch block.

- Gynecological findings: no acute gynecological pathology was detected at the time of examination.

- The patient flatly refused to test blood for HIV antibodies (AB).

- Ultrasound (US) of the urinary system revealed echo signs of the pyelocaliceal system diffuse thickening, right-sided nephroptosis.

- Abdominal US showed echo signs of fatty hepatosis, gallstone disease, chronic calculous cholecystitis and diffuse parenchymal changes of the pancreas.

- Fibrogastroduodenoscopy showed erosive-atrophic gastropathy.

- Ophthalmological findings: early-stage cataract.

On the 24th day of inpatient treatment, the patient underwent further US of the pleural cavity and fibrobronchoscopy (FBS):

- FBS showed diffuse bilateral catarrhal-erosive endobronchitis of 1–2 degrees. Bronchial washings were collected for molecular genetic (MG) testing for MTB detection.

- US of the pleural cavity showed right-sided exudative pleurisy with signs of loculation and pleural adhesions. Pleural puncture and pleural fluid analysis were performed.

The following day, the pleural fluid showed an increased total cell count with the predominance of segmented neutrophils at different stages of destruction and was positive for MBT (1+). Bronchial washings were also positive for MBT resistant to rifampicin (Rif+).

Liver function test were within normal limits during inpatient treatment.

Taking into account the latest data with the diagnosis of rifampicin resistant tuberculosis (RifTB), extrapulmonary tuberculosis (EPTB), right-sided exudative pleurisy, exudative phase, MBT(+), M(-), MG(+), Rif(+), category 4 (newly diagnosed tuberculosis (NDTB)), the patient was transferred to the ZRTBCD.

CBA at discharge from the hospital: Hb – 130 g/l; Er – $4.49 \times 10^{12}/l$, L – $6.1 \times 10^9/l$, ESR – 14 mm/h, b – 2 %, s – 77 %, e – 1 %, l – 13 %, m – 7 %.

The patient was admitted to the ZRTBCD in an extremely serious condition. A comparison radiograph was taken showing right-sided hydrothorax up to the level of the 2nd–3rd rib; diaphragm and sinuses were undifferentiated; low-density patchy infiltrates in the left upper lobe which were not previously detected.

A pleural puncture was performed with removal of 800 ml of pleural fluid and its analysis revealed a specific gravity of 1014, protein of 33 g/l, the Rivalta test was positive (exudate), Er – 2/3 per FOV; L – 1/2–1/3 of FOV, l – 97 %, AC and MBT were not detected.

ECG findings: sinus tachycardia (heart rate 104 bpm), adequate voltage, left electric axis deviation, left ventricular hypertrophy, incomplete left bundle-branch block, diffuse myocardial changes.

A sputum smear was positive for MTB (1+) and sputum was taken on a liquid culture medium. The patient had sputum smear negative for Pneumocysts on admission and throughout the entire inpatient treatment.

On the 2nd day of inpatient treatment in the ZRTBCD, the results of pleural fluid culture and drug sensitivity test (DST) performed after the first pleural puncture in

the therapeutic department, were obtained. It was found that the cultured MBT strain demonstrated resistance to all first-line anti-tuberculosis drugs – isoniazid (H), rifampicin (R), streptomycin (S), ethambutol (E), pyrazinamide (Z) and to 2 preparations of second-line anti-tuberculosis drugs – kanamycin (Km) and moxifloxacin (Mfx).

Based on the last chest radiograph and the DST findings, the diagnosis was set: XDR-TB of the upper lobe of the right lung (infiltrative), Destruction (-), MBT(+), M(+), MG(+), Rif(+), K(+), Resistance I (HRSEZ), Resistance II (KmMfx), EPTB, right-sided exudative pleurisy, exudative phase, category 4 (NDTB). Antimycobacterial (AMBT) therapy by category 4 was prescribed, taking into account the DST data according to the Unified Clinical Protocol "Tuberculosis" [6].

In the ZRTBCD, the patient consented to test blood for HIV and the result turned out to be positive. Her CD4+ T lymphocyte count was 16 cells (1.9 %) and serum viral load was 3483783 HIV RNA copies/ml.

Following consultation of an infectious disease specialist, the diagnosis was made: HIV infection (B 20.0), IV clinical stage, oropharyngeal candidiasis.

Biseptol, fluconazole and azithromycin prophylaxis and treatment of opportunistic infections were initially prescribed to the patient. And after 2 months of the AMBT therapy, an antiretroviral therapy (ART) was prescribed by the infectious disease specialist.

Serological Wassermann reaction performed when the patient was admitted to the ZRTBCD tested positive. For this reason, after consulting a dermatovenerologist, the patient was referred to further panel of serological studies (PSS) in order to determine whether or not syphilis (*T. pallidum*) was confirmed. All the tests turned out to be positive:

- Rapid plasma regain (RPR) reaction was weak positive.
- Passive hemagglutination reaction (PGRA) – positive.
- Blood test using the enzyme-linked immunosorbent assay (ELISA-TREP test system for antibodies to antigenic components of *T. pallidum* screening in human serum or plasma used primarily to confirm the diagnosis of syphilis) was positive. In this case, immunoglobulin responses to individual *T. pallidum* polypeptides indicated the following results: TpN15 – positive, TpN17 – positive, TpN41 – negative, TpN47 – negative. These tests were performed for three times (once every three weeks) and the results remained unchanged.

Based on the data obtained, the dermatovenerologist diagnosed Lues latens ignorata. An adequate treatment was prescribed.

Almost after a week of AMBT therapy, US examination of her thorax revealed 180 cm³ of loculated pleural effusion in the right pleural cavity.

The patient was further examined by a therapist, and the diagnosis was made: HIV-associated cardiomyopathy, hypertensive nephropathy. I degree heart failure (HF), functional class (FC) II. II–III degree pulmonary insufficiency (PI). Chronic non-alcoholic steatohepatitis, atrophic gastritis. Gallstone disease, chronic calculous cholecystitis, remission phase.

Based on the therapist's report, an adequate symptomatic treatment was prescribed to the patient.

After a month of AMBT therapy, the result of sputum culture (made upon admission to the hospital) and the DST data were obtained: Resistance I (HRSE), Resistance II (KmMfx). The resistance obtained was almost identical to the DST results of the pleural fluid, except for pyrazinamide.

From the second month of inpatient treatment, the patient demonstrated a continued increase in blood thymol turbidity test up to 16.39 units (un) (upper reference limit: 5 un), variations in the creatinine level from 142.5 μmol/L to 274.0 μmol/L (upper reference limit: 97 μmol/L) and the urea level from 10.1 mmol/L to 13.2 mmol/L (upper reference limit: 7.2 mmol/L) as well as increase in the serum urea nitrogen concentration up to 6.16 mmol/L (upper reference limit: 4.51 mmol/L). At that time, anemia and inflammatory process symptoms worsened which manifested as a decrease in Hb to 70g/l and Er to 2.62 × 10¹²/l, ESR acceleration to 40mm/h.

After 2 months of treatment in the ZRTBCD, the patient presented a severe general condition, temporal disorientation, long history of headache and complained of paresthesia in the limbs and speech impairment. Therefore, she was examined by a neurologist, who bearing in mind that the patient was diagnosed with syphilis, referred her for a spinal puncture and liquor examination.

The liquor result indicated protein of 0.0099 g/l, Pandy's reaction (+), negative Nonne-Apelt test, white blood cell count of 1 cell (l), glucose level of 2.11 mmol/l, chloride level of 106.8 mmol/l; AC, MBT and cryptococci were not detected.

Taking into account the results of liquor examination, the dermatovenerologist made the following diagnosis: Early Neurosyphilis praecox, Lues latens ignorata. An adequate treatment regimen was prescribed to the patient.

After 4 months of treatment, a comparison radiograph showed: increased pulmonary vascularity due to the interstitial component in both lung fields, thickened intercostal pleura on the right side, ill-defined diaphragm contour, buried sinus, commissure occupying oblique fissure. Mediastinal organs were shifted to the right (probably due to pleuropneumocirrhosis development).

Despite the multimodality therapy, the patient's general condition progressively deteriorated with an increase in signs of multiple organ failure, and biological death was pronounced after 4 months of inpatient treatment.

Post-mortem diagnosis: HIV infection, IV clinical stage, multiple organ failure. HIV-related diseases: cardiomyopathy, encephalopathy, nephropathy. XDR-TB of the upper lobe of the right lung (infiltrative), Destruction (-), MBT (+), M (+), MG (+), Rif (+), K (+), Resistance I (HRSEZ), Resistance II (KmMfx). EPTB, right-sided exudative pleurisy, resolution phase. Histology 0. Category 4 (NDTB). II-III degree PI. I degree HF, FC II. Lues latens ignorata. Early Neurosyphilis praecox. Chronic non-alcoholic steatohepatitis. Atrophic gastritis. Gallstone disease. Chronic calculous cholecystitis, remission phase. Chronic anemia. Cachexia.

Pathological-anatomical diagnosis:

1. The main disease. HIV infection, IV clinical stage (according to clinical data). Mycobacterial infection with the upper lobe of the right lung lesion: focal areas of specific productive inflammation, represented by epithelial

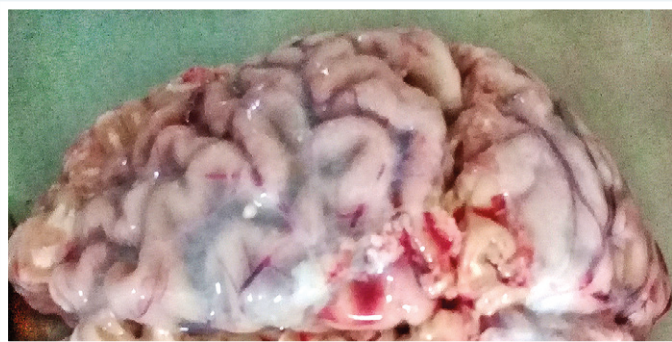

Fig. 3. Tertiary syphilis-induced lesions of the meninges (gross specimen).

cells, macrophages, lymphocytes with the presence of Pirogov–Langhans giant cells and focal zones of caseous necrosis in the centers of individual sites of productive inflammation. HIV-associated multifocal leukoencephalopathy: multiple non-homogeneous foci of honeycomb pattern in the brain white matter, foci of white matter demyelination, perivascular infiltration with lymphocytes, macrophages and siderophages, multiple microglial nodules mainly in the subcortical parts of the brain.

HIV-associated nephropathy: segmental glomerulosclerosis, lymphohistiocytic infiltration of the stroma. Tertiary syphilis (syphilis visceralis) with kidney damage: rounded lesions in the right renal cortex (1.5 cm and 1.8 cm in diameter) demarcated from the rest of the tissue by a capsule consisting of collagen fibers, presenting a central area of colliquative necrosis surrounded by the newly formed granulation tissue infiltrated with lymphocytes, plasma cells, epithelial cells, fibroblasts and occasional Pirogov–Langhans giant cells with the presence of angiomatosis and signs of proliferative vasculitis.

HIV-associated cardiomyopathy. Neurosyphilis: opacification and thickening of pia mater, foci of colliquative necrosis surrounded by chronic inflammatory infiltration containing predominantly lymphocytes, plasma cells and occasional Pirogov–Langhans giant cells with the newly formed granulation tissue. The gross specimens present tertiary syphilis-induced lesions of the cerebellum and the meninges (Fig. 3).

2. Complications. Brain swelling (brain weight of 1350 g). Focal selective neuronal necrosis (complete and partial) in the cerebral hemispheric cortex. Endogenous intoxication: focal tubular kidney necrosis, focal centrolobular hepatic necrosis. Right-sided exudative pleurisy (900 ml of exudate in the right pleural cavity). Pulmonary heart disease (right ventricle wall thickness of 0.5 cm). Chronic renal failure. Chronic anemia. Venous congestion and parenchymatous degeneration of internal organs.

3. Concomitant diseases. Chronic pancreatitis in remission. Chronic calculous cholecystitis in remission. Chronic superficial erosive gastroduodenitis with I–II degree atrophy, exacerbation phase.

Cause of death:

1. Mode of death: HIV disease resulting in wasting syndrome (B 22.2), HIV disease resulting in mycobacterial infection (B 20.0), HIV disease resulting in multiple diseases (B 22.7).

2. Underlying significant conditions that contributed to death but not related to the disease or its complications which were the direct cause of death: HIV-associated nephropathy and encephalopathy.

Clinical and pathological-anatomical epicrisis:

– When comparing clinical and pathologic-anatomical findings, it was found that HIV-associated mycobacterial infection of the upper lobe of the right lung developed in the patient.

– HIV-associated nephropathy, encephalopathy, cardiomyopathy occurred.

– Tertiary syphilis with the kidney and brain lesions was diagnosed.

– The course of the disease was complicated by the development of right-sided exudative pleurisy of tuberculosis etiology (900 ml of exudates in the right pleural cavity), moderate pneumofibrosis with the subsequent development of chronic pulmonary heart disease (right ventricular wall thickness of 0.5 cm).

– Syphilitic kidney damage resulted in progressive renal failure. Neurosyphilis caused progressive development of cerebral oedema.

– Progressive multiple organ failure was the direct cause of death in the prevailing conditions with underlying severe endogenous intoxication, cardiorespiratory failure and worsening cerebral oedema.

Discussion

Rodikov M. V. [7] in his study indicates that late neurosyphilis develops most frequently with underlying latent and late forms of syphilis, the predominant share of which is *Lues latens ignorata* (58.4 %).

The literature describes a case of neurosyphilis with concomitant cryptococcal and tuberculous meningitis in a patient with AIDS [8]. The authors assert that the immunodeficiency state induced by HIV may facilitate the progression of neurosyphilis which itself can complicate HIV infection at any time after the initial infection. The researchers further indicate that timely diagnosis of meningeal tuberculosis is very challenging in a patient with AIDS as MBT are rarely detected in liquor.

Also, the literature suggests that the risk of developing neurosyphilis in HIV-infected patients increases if the CD4 T-lymphocytes count <350 cells/ μ l [9].

Krasnosel'skikh T. V. and Sokolovskij Ye. V. [10] also report that patients with HIV and syphilis co-infection have a higher risk of developing specific neurological disorders and neurorelapses.

Khammassi N. B. et al. [11] describe the case of secondary syphilis, which was complicated by generalized affection of lymph nodes. Researchers note the difficulties related to differential diagnosis between tuberculosis and syphilis in this case because of considerable similarity of clinical and histological manifestations of these diseases. So, granulomatous inflammation manifesting in granuloma composed of a central zone of caseous necrosis surrounded by Pirogov–Langhans giant cells is characteristic for both diseases. Tuberculosis frequently occurs with the concomitant involvement of intrathoracic as well as peripheral lymph nodes. Therefore, the authors focus on the importance of the disease etiological factors

(*Treponema pallidum* and MBT) timely diagnosis using serological tests in the case of syphilis, and MG methods in tuberculosis.

Krasnosel'skikh T. V. et al. [12], describing the case of tertiary syphilis complicated by multiple skin gummas, also emphasize the timeliness of the etiological factor diagnosis. Indeed, the morphological manifestation of gumma in our patient was granuloma with caseous necrosis surrounded by plasma cell infiltrate, which was similar to tuberculosis.

Loseva O. K. et al. [13], studying the case of latent late neurosyphilis in a patient with fibrous-cavernous pulmonary tuberculosis found that the main reason for treatment failure of such patients was the lack of coordination in diagnosis and treatment when doctors of different specialties need to be involved. This factor resulted in both late diagnosis of neurosyphilis and lethal outcome of it in their case.

Mordovskaia L. I. et al. [14] studied tuberculosis and syphilis co-infections in 352 patients. Researchers found that this combined pathology was more common among socially maladjusted male urban population. It was found that this combination was complicated by MBT resistance to antimycobacterial agents in 69.2 % of cases, including 53.4 % of cases diagnosed with multidrug-resistant tuberculosis (MDR-TB) and 12.6 % with XDR-TB.

The presented clinical case confirms the partial literature data as we did not find such a combined course of XDR-TB with HIV infection and tertiary syphilis in the literature available.

So, XDR-TB developed in the patient due to late diagnosed and untreated HIV infection. Neurosyphilis *praecox* developed secondary to *Lues latens ignorata*. Early diagnosis of tertiary syphilis was problematic owing to considerable similarity of XDR-TB and HIV infection clinical manifestations. The CD4+ T-lymphocyte count was 16 cells (with a viral load of 3483783 RNA copies/ml) indicating a pronounced immune system inhibition in the patient, causing progressive multiple organ failure, HIV-associated diseases (nephropathy, encephalopathy, cardiomyopathy) and visceral tertiary syphilis (the kidney and brain). Despite multimodality therapy (antimycobacterial, antiretroviral, symptomatic and pathogenetic therapy, treatment of syphilis), the patient died after 4 months of inpatient treatment. The immediate causes of death were wasting syndrome, mycobacteriosis, HIV infection-associated diseases manifested as mycobacterial infection and multiple diseases.

Conclusions

Taking into account the considerable similarity of clinical and histological manifestations of tuberculosis and syphilis, as well as frequent HIV-associated tuberculosis (especially CRTB), it is recommended not to neglect the continuous use of a serological panel in patients with HIV and tuberculosis co-infection with the view to timely syphilis detecting. General practitioners are encouraged to work with patients towards the timely HIV testing. Also, it should be kept in mind that timely diagnosed diseases could be treated early, that will help save lives of our patients.

Conflicts of interest: authors have no conflict of interest to declare.
Конфлікт інтересів: відсутній.

Надійшла до редакції / Received: 15.07.2019
Після доопрацювання / Revised: 17.09.2019
Прийнято до друку / Accepted: 15.10.2019

Information about authors:

Raznatovska O. M., MD, PhD, DSc, Professor, Head of the Department of Phthiology and Pulmonology, Zaporizhzhia State Medical University, Ukraine.

ORCID ID: 0000-0003-2252-9063

Fedorets A. V., Phthiologist of the Pulmonary Tuberculosis Department № 3, Municipal Institution "Zaporizhzhia Regional Tuberculosis Clinical Dispensary", Ukraine.

ORCID ID: 0000-0003-0994-5265

Furyk O. O., MD, PhD, Associate Professor of the Department of Infectious Diseases, Zaporizhzhia State Medical University, Ukraine.

ORCID ID: 0000-0002-5196-7698

Makurina H. I., MD, PhD, DSc, Head of the Department of Dermatovenerology and Cosmetology with the Course of Aesthetic Medicine of FPE, Zaporizhzhia State Medical University, Ukraine.

ORCID ID: 0000-0002-3293-2748

Hrekova T. O., MD, PhD, Associate Professor of the Department of Pathological Physiology, Zaporizhzhia State Medical University, Ukraine.

ORCID ID: 0000-0001-9946-3336

Romashchenko V. V., Pathologist, Municipal Institution "Zaporizhzhia Regional Pathological Anatomy Bureau", Ukraine.

Відомості про авторів:

Разнатовська О. М., д-р мед. наук, професор, зав. каф. фізіатрії і пульмонології, Запорізький державний медичний університет, Україна.

Федорець А. В., лікар-фізіатр відділення легеневого туберкульозу № 3, КУ «Запорізький обласний протитуберкульозний клінічний диспансер», Україна.

Фурик О. О., канд. мед. наук, доцент каф. інфекційних хвороб, Запорізький державний медичний університет, Україна.

Макурина Г. І., д-р мед. наук, зав. каф. дерматовенерології та косметології з курсом дерматовенерології і естетичної медицини ФПО, Запорізький державний медичний університет, Україна.

Грекова Т. А., канд. мед. наук, доцент каф. патологічної фізіології, Запорізький державний медичний університет, Україна.

Ромашченко В. В., патологоанатом, КУ «Запорізьке обласне патологоанатомічне бюро», Україна.

Сведения об авторах:

Разнатовская Е. Н., д-р мед. наук, профессор, зав. каф. физиатрии и пульмонологии, Запорожский государственный медицинский университет, Украина.

Федорец А. В., врач-физиатр отделения легочного туберкулеза № 3, КУ «Запорожский областной противотуберкулезный клинический диспансер», Украина.

Фурик Е. А., канд. мед. наук, доцент каф. инфекционных болезней, Запорожский государственный медицинский университет, Украина.

Макурина Г. И., д-р мед. наук, зав. каф. дерматовенерологии и косметологии с курсом дерматовенерологии и эстетической медицины ФПО, Запорожский государственный медицинский университет, Украина.

Грекова Т. А., канд. мед. наук, доцент каф. патологической физиологии, Запорожский государственный медицинский университет, Украина.

Ромашченко В. В., патологоанатом, КУ «Запорожское областное патологоанатомическое бюро», Украина.

References

- [1] Global tuberculosis report 2019. (2019, November 18). Retrieved from https://www.who.int/tb/publications/global_report/en/.

- [2] Genovese, G., Nazzaro, G., Coggi, A., Gianotti, R., Ramoni, S., & Cusini, M. (2018). Secondary syphilis masquerading as lupus vulgaris in an HIV-infected patient: A diagnosis suggested by histology. *International Journal of STD and AIDS*, 29(14), 1454–1456. <https://doi.org/10.1177/0956462418795590>
- [3] Potekaev, N. N., Frigo, N. V., Almazova, A. A., & Lebedeva, G. A. (2015). Ehpideimiologiya sifilisa v sovremennykh usloviyakh [Syphilis epidemiology under modern conditions]. *Klinicheskaya dermatologiya i venerologiya*, 1, 22-34. [in Russian]. <https://doi.org/10.17116/klind-erma2015122-34>
- [4] Shubina, A. S. (2016). Ehpideimiologicheskie aspekty zabolevaemosti neirosifilisom [Epidemiological aspects of disease neurosyphilis]. *Mezhdunarodnyi zhurnal eksperimental'nogo obrazovaniya*, 4-3, 427-429. [in Russian]. Retrieved from <http://www.expeducation.ru/ru/article/view?id=9816>
- [5] Borisenko, V. V., Noskova, A. V., & Grin' I. A. (2011). Klinicheskii sluchai manifestatsii neirosifilisa na fone toksicheskogo gepatita, vyzvannogo otravleniem dikorastushchimi yadovitymi gribami [Clinical case of manifestation of neurosyphilis on a background toxic hepatitis, caused poisoning growings wild poisonous mushrooms]. *Ukrainskyi zhurnal ekstremalnoi medytsyny imeni H. O. Mozhaieva*, 12 (3), 141–144. [in Russian].
- [6] Ukraina MOZ. (2014). Unifikovanyi klinichnyi protokol pervynnoi, vtorynnoi (spetsializovanoi) ta tretynnoi (vysokospetsializovanoi) medychnoi dopomohy doroslym. Tuberkuloz: nakaz MOZ Ukrainy № 620 vid 31.12.2014 r. [Unified clinical protocols of primary, secondary (specialized) and tertiary (highly specialized) medical care for adults "Tuberculosis" from December 31, 2014 no 620]. [in Ukrainian]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0620282-14?lang=uk>
- [7] Rodikov M. V. (2009). *Pozdnyi neirosifilis (kliniko-epidemiologicheskaya kharakteristika, mekhanizmy razvitiya, optimizatsiya terapii)* [Late neurosyphilis (clinical and epidemiological characteristics, developmental mechanisms, optimization of therapy) (Doctoral dissertation). Irkutsk State Institute for Advanced Medical Studies, Irkutsk. [in Russian].
- [8] Zamora, J. A. G., Espinoza, L. A., & Nwanyaonu, R. N. (2017). Neurosyphilis with Concomitant Cryptococcal and Tuberculous Meningitis in a Patient with AIDS: Report of a Unique Case. *Case Reports in Infectious Diseases*. <https://doi.org/10.1155/2017/4103858>
- [9] Ho, E. L., & Spudich, S. S. (2015). Neurosyphilis and the impact of HIV infection. *Sexual Health*, 12(2), 148-154. <https://doi.org/10.1071/sh14195>
- [10] Krasnoselskikh, T. V., & Sokolovskiy, E. V. (2015). Neirosifilis na fone VICH-infektsii [Neurosyphilis in HIV-infected patients]. *Vestnik dermatologii i venerologii*, 2, 49-57. [in Russian]. <https://doi.org/10.25208/0042-4609-2015-0-2-49-57>
- [11] Khammassi, N., Gargoura, A., Abdelhedi, H., Kort, Y., Mabrouk, M., & Cherif, O. (2015). Generalized lymphadenopathy: An unusual presentation of syphilis. *British Journal of Medical Practitioners*, 8(3), a827.
- [12] Krasnoselskikh, T. V., Mikheev, G. N., Grigorian, A. E., Yastrebov V. V., & Sokolovskiy, E. V. (2015). Sluchai tretichnogo sifilisa, proyaivshegosya mnozhestvennymi gummami kozhi [A case of tertiary syphilis manifested with multiple skin gummas]. *Vestnik dermatologii i venerologii*, 2, 84-93. [in Russian]. <https://doi.org/10.25208/0042-4609-2015-0-2-84-93>
- [13] Loseva, O. K., Zalevskaya, O. V., Zyuzya, Y. U. R. & Stribuk, P. V. (2018). Late neurosyphilis in a patient with pulmonary tuberculosis. *The russian journal of clinical dermatology and venereology*, 4, 35-44. [in Russian]. <https://doi.org/10.17116/klinderma20181704135>.
- [14] Mordovskaya, L. I., Pavlov, N. G., Alekseeva, S. D., Alekseeva, E. A., & Dzhemakulova, N. M. (2016). Lekarstvennaya ustoichivost' mikobakterii tuberkuleza u bol'nykh s sochetannoi infektsiei: tuberkulez i sifilis [Drug resistance of tuberculosis microbacteria among patients with combination of tuberculosis and syphilis]. *Vestnik severo-ostochnogo federal'nogo universiteta imeni M. K. Ammosova*, 3 (04), 49-51. [in Russian].